

ПАРЛАМЕНТ

Службаны ырысхы-техника бла жалчытыуэа эмга профессионал мал докторланы хазырлауэа энчи эс бурулгъанды

КъМР-ни Парламентини спикери **Татьяна Егорова**ны башчылыгында республиканы законла чыгъарыуучу органыны президиумуно кезиулю жыйылыуу болгъанды. Аны чеклеринде «правительстволу сагъатда» КъМР-ни къырал ветеринар службасыны иши сюзюгенди.

Аны юсонден ведомствону башчысы **Аслан Арамисов** доклад этгенди. Ол малланы жукъган аурулары жайлыларына кхажы кхаллай мадарла этилгенлерине энчи эс бургъанды. Ветеринар инспекторла, ич ишле органланы къуллукчулары бла бирге малланы эркилик болмай ташыуэа чек салгъанларын да билдиргенди. Ол мурат бла жолданы тийрелеринде, эркилик болмай къуралгъан сатыу-алуу жерде энчи рейдле къурадады.

Былыр алай 53 жумуш толтурулгъанды, алачы кезинде 630 машина тизилгенди, администрация бузукълукла ачыкъланганын бла байламлы 251 протокол жарашдырылгъанды. Жууалы органла бла бирге жукъган ауруладан къырлыган малла асыралган жерлени эки кере сюзюгенди. Алачы кезинде бир-бир объекте ветеринар-санитар излемлеге келишгенери тохашдырылгъанды. Докладчы айтамынча, кемчилиги кетируу жаны бла ишле тамаллангандыла.

Быйыл июль айдан башлап ветеринар сертификатла электрон амал бла берилип башларгъанды. Аслан Арамисов аны ючюн сейирлери болган битеу органланы келечилерин излемлеге башчыларына «Меркурий» деген информационалы федерал кырал системада борчу халда эсепте турурга керек болганын аныгъатлап тилегенди.

Сэз службаны ишин жалчытыуу юсюнден да баргъанды. Былыр аны ырысхы-техника базасы игилендирилгенди, ол санда лабораториягъа тийишли оборудование, 17 службаны машина сатып алынганды, биология къалган-къулгъанлары жарашдырган пещелье, дезинфекция бардыргъанда хайырланган «Унигрин» установкала (17-см) эи башха затла

келтирилгенди. Бу мадарланы хайырында а билтер ветеринария жаны бла жумушлары саны өсгенди, «КъМР-ни ветеринар медицинасыны арасыны» ишини файдалылыкка да өсгенди. Сэзюно ахырында Аслан Арамисов КъМР-де ветеринария управление республиканы толтуруучу власть органыча къураулангъан кезиуден бери аны болуму республиканы Парламентинде дайым да сюзюнгенди, мындан ары да ведомство жаммауаны, малланы да жукъган ауруладан кырал тазалыкларын алып алыуу жаны бла къолдан келгени этеригин чертгенди.

Депутатланы докладчыгъа соруулары кеп болгъанды. Татьяна Егорова аны жош тейюню ишлери жаны бла лицензия керекмейди, жалаанда аны бла юрешген адамны бийик профессионал билими болурга эмда налог службада энчи предпринимательча эсепте турурга тийишлиди. Бююнлюкде уа бу усталык бла юреширге сюзюнгени аттестациясыны проекти жарашдырылгъанды.

Сэз службаны жержери самоуправление органла бла байламлыкъларыны юслеринден да баргъанды. Дагъыда депутатла Терекское элини тийсинде жукъган ауруладан къырлыган малла асыралган жерин санитар излемлеге келишири кхаллай жумушла туртурулгъанларын да билдире излемгенди. Сынаулу специалистле жетишмекени проблемасын да сюзюгенди.

Тюбешу

Почта связыны халы, аны игилендириуню онглары сюзюлгенди

КъМР-ни Правительство-суну юйюнде республиканы премьер-министри **Мусукланы Алий** «Почта России» ФГУП-ну Шимал Кавказда филиалыны директору **Сергей Муратов** бла тюбешгенди. Ушакны кезиулюнде Къабарты-Малкъарны жеринде почта байламлыкъланы болуму эмда алачы анытынуну онглары сюзюлгенди, халкыны жумушла бла терк эмда тынгылы жалчытыуу жаны бла бирге ишлеу юсюнден келишимде белгиленген мадарланы толтурууну амалларына къаралгъанды.

Быйыл Къабарты-Малкъарны районларында почта белюмлени игилендириуню программасын жашауда бардырууга, жангыларын синдириге, республикалы управленени автотаркын эмда ырысхы-техника онгларын жангыртууга, Нальчикден почта авиамаршрутуну онгларын бютюн толу

хайырланууга, жоқлени ташыуну эмда жарашдырууну болжалларын къысхартыуэа артыкча уллу эс бурулгъанды. КъМР-ни Башчысыны бла Правительство-суну пресс-службасы.

ФОРУМ

Сочиге - беш тынгылы проект бла

Быйыл 15-16 февральда «Сочи 2018» деген ожитинчи инвестиция форуму болукъды. Анда Къабарты-Малкъар медицина, туризм эмда промышленность белюмле бла байламлы жети миллиард сом багысы беш проект кегрозторюкю.

Форумуно магъанасы - Россияни экономика жаны бла кыйиматлы инвестициялы проектирлени ачыкъларга болушургады. Сэз ючюн, былыр анга 37 къыралдан 4,5 минден артык адам къатышканды эмда 490 миллиард сомдан асламга 377 келишим этилгенди.

КъМР-ни Башчысыны бла Правительство-суну пресс-службасы.

Кенгеш

Пенсионат чегет

Кенгешде башха сорууларга да къаралганды. КъМР-ни Парламентини пресс-службасы.

Юриениулерин тасхачыла 30 килограммдан артык тартахан кийимлери эмда керекли затлары бла тауэа төрт минг метр чаклы бирге кетюрюлюп бошгандыла.

Таппанырыу

Эни Каложный орам айтып айтамазча тюрлениркиди Сурат репортаж

Каложный орамда болмаган, машинаны бла ётмеген алай кеп адам къалган болмас. Алай зоэ уа, ол тешикли, батхаклы, тар да болганын керегенди. Огъан жылны жай айларында биринде аны таппандыруу жаны бла ишле къолга алынгандыла. Бююнлюкде жангыртуу ишле къыстау баргъанларын кесим да кёбюм.

Алайда ишлеген бригадалардан бирини таматасы, электрорызыланы тартыуучу «Дизайн-К» фирманы баш инженери Артур Тутову бла жок къурулушчулары бригадери Арсен Локвиноу айтханларына кёре, проект бла бир жолу орунуна экиси таппандырылдыла: Головоо орам Каложныйге жеткен жерден башлап Элбрусскийге дерди. Андан сора да, машина бла жорюкениге деп энчи кч жер къурылгъанды. Алардан экиси бийик вольтуу аппаратура заводуны къатында эмда Головоо орамдадыла.

Ахыры 2-чи бетеди. Суратда: баш инженер Артур Тутову бла электрик Науриби Тизадову.

ЮРИЕНИУЛЕ

Тасхачыла Минги тауда къыйын болумлада кеслерин сынагъандыла

Юг аскер округу (ЮОВО) тау моторельный бригадаларыны тау болумлада хазырлануу жаны бла инфраструктурлары бла тасхачылары Терс-Кюлдагы полигонда юриениулерин бошгандыла. Жюзге жууэа аскерчи эки ыйыкъны ичинде уллу къауым бла бирге эмда энчи-энчи да таулада кыйын болумлада кеслерин сынагъандыла, деп билдириледи информгентстволаны материалларында.

Юриениулерин тасхачыла 30 килограммдан артык тартахан кийимлери эмда керекли затлары бла тауэа төрт минг метр чаклы бирге кетюрюлюп бошгандыла.

Бизни корр.

КЕЛИШИМ

Школланы къурулушларына - 270 миллион сом

Быйыл Къабарты-Малкъарда билим берген бир талай учреждениеланы къурулушларын бошарга федерал бюджеттен 270 миллион сом белюнгенди. Алай бла Нарткъылада 825 окмуучуэа школ, Агулдада эмда Акъ-Сууда сабий садикле ишлендирилди. Республиканы бюджетинден да къошак халда 23,4 миллион сом берилгенди. Алай келишимге КъМР-ни Правительствоу бла Билим беруу, илму эм жаш тейюню ишлери жаны бла министерствоу къол салгъандыла.

КъМР-ни Билим беруу, илму эм жаш тейюню ишлери жаны бла министерствосуну пресс-службасы.

Эл миюлк

Сабанлагъа семиртгичле къуюладыла Къабарты-Малкъарны эл миюлкери эс бошы сабан ишлеге хазырдыла. Бююнлюкде сорюлген жерлеге семиртгичле къыстау къууладыла. Кюн ачылгъанлай а къышлыклары игилендирича ишле бардырылдыла. Бар жумушлары да заманында бошарга энчи эл миюлкчи хазыр этилгенди.

КъМР-ни Эл миюлк министерствосуну пресс-службасы.

Рейтинг

ГТО тири бардырылган он регионну санында

Федерал рейтингге кёре, ГТО тири бардырылган он регионну санына Къабарты-Малкъар да киргенди. Аны юсюнден Россей Федерацияны Спорт министерствосунда «Урунурга бла къорууларга хазирме» деген координациялы комиссияны кенгешинде физкультураны бла спортну анытынуну департаментини таматасы Владимир Малиц билдиргенди.

Бююнлюкде къырлада ГТО-ну 2,9 миллион адам береди. Программаны чеклеринде эм ити жетишимге болурдун 1,2 миллион адам аны белгилерин алгъандыла. Ол санда бизни жерлерибизден 21,7 минги сауыаланганды. Информгентстволаны билдиргенлерине кёре.

8 ФЕВРАЛЬ – РОССЕЙЛИ ИЛМУНУ КЮНО

Филология

Филология илмунун кандидаты, Гуманитар тинтүүлө берүүнүн ишканаларынын директору, **тамата илму кызуулугуна Атабийланы Асият, адилдик ишин алып ойтоханда, алышка онда жаш специалистте саналады. Профессионал байыркы аялдында биз аны бла илмууга, жашууга көз кырамыны, башка затланы ослеринден да ушак эткенбиз**

«Бизге дери сакыланган инет ырысхыбызны ызыбыздан келгенлеге жеттирчү алимлени борччуу»

-Асият, бизге дери төлөлдө те тиришүүнү илму бла кюрешиени бир кесек башка торлю кыралгында. Санага уа ол мени жолуму деген сезим кылай бла келгенде?

-Мени оюсонден да көп билгире, тинтирге итинуюну сабилгилемден да бар эди. Ол кылыгымын көрө, аныбиз Байдаланы Кезибат аныбиз чыгармалары ани биттандырып жыйып, улуу библиотекте да кыраган эди. Агабиз арте ауушканы ючюн кырашымды Муратын бла мени кесим өздүргөндү. Кыйыны бизге уллуду.

тады, нек дегенде биз башлаганы андан ари бардырыр төлю жокну орунундачы.

-Айхай да, адабият бла кюреше, көп зат окутасы. Сени кесим кылай жакыр журукчу?

-Иш оюсонде алып айтсам, ол заманда манга хар тема да сейриди. Алага акъылымы буруп, жумушуму жигине жетдиргере, тынгылы этерге, ахыр себобин көрөгөрү, кылуна алган адам аны сойкоп да, алгылдан да окчанда тамыларга итирмек.

-Сен монографияларындын бирин сабий адабиятыбызга, аны айынууна жоралаганы, са не бла сейриди бу тема, сора бу бөлүмгө биогонго болумуну оюсонден не айткылачы?

-Киталпарымы оюсонден сагынгынан заманда, огарында Зумакулпаны Танзиляны айтканмыз. Ма аны чыгармачылыгына аталган монографиянда, ол көп зат тошондоргогелчир турганды.

-Эчки көргөн авторунга а бармыды?

-Ала менде көлдөле. Алай а Төлпөланы Алимни «Сыйрат кыркюркюн» жазылган халын тилин жаратама. Анда жашууну не сорунуна да кесинге жууп табаса. Андан сора да, Толгуурланы Зейтун «Кызылжыркыдырланды» бир юйгөрө сандуй халкыбызны кылардын жыйындирганды.

-Ишгиги ауурлугу, кыйынылыгы юйгө уа келтирчючюнес?

-Мен алай унама, баям, жар затчы кесими жери барды. Ишгар барсам, ары нек келгеними унутмай, жумушума берилме. Юйде уа, айхай да, хар тиришчюрү, сабилени кыатында болурга изилме. Эки аманат кызыкчы өздөремде да, алгач аны жыйлуун кызыганмагызга итинеме.

-Ушакчы МОКЪАЛАНЫ Зукура бардырганды.

ланы Танзиляны лирикасыны оюсонден жазганма. Аны кюорууган коюнонде уа ол кесимдө кырашымды Борис да келгил, бек көтөргөнлери хычуун тиген эди.

-Анда мени жолуму деген сезим кылай бла келгенде?

Увуздан сора билим алырмыа уа филология илмунун доктору, белгилли фольклорчу М.А. Мухомедованы Хамит да кюмушумулук этгенди. Эчкини Чегеними кесим таухсан орта школунга устаз болуп иш киргизгендеме, сора ол мени излеп, ары кеси келген эди, сау болсун. Алай бла институту аспирантурасына төрт кюн кылып турганды тошоме.

Кергисин айтаанда, университеттен ары окутууну, билим алышым аманат берилгенди. Кандидат диссертацияны кюрурулар кезуимде кеси да ауруп, не буюрдулругу барды, алгычан эдим. Ол дунисын алышы, ишими да алай кюруулаганды. Алай заканында анылганга суушар, болушанга да ырызакчылыкны билдиргеме оюме.

Диссертацияны Зумакулпаны МЕДИЦИНА

Жыл саны - аз, билими, сынауу, усталыгызы уа - аслам

Милетибизде, медицинаны жолу бла барып, адамданы саукулукларын игилендиргере, бирде уа жашуларын окуяна кытхарырга кыларындын келгени амагжанлары бла бирге тамалганга жумушлары илму бла башкаларга ырызакчылыгына аламанда. Аламанда бири уа Хасуаланы Русланды.

Бюгонюкдө Нальчикке Кван тамыра арада хирург болуп ишлеген жак. Биринчи Чегеними биринчи номерли школун жетишимли таусууп, врачча окур акылда Төвөрдө медицина академияга (шунду университет) кирген эди. Эм алга ол жаккы оюсок-бет хирургияны сайлар утат этгенди.

Алай эсе да, адамды жашуанда бир торлю болум кыайсы болса да затка башка көздөн кыратып да кылады. Русланд да төртюнчю курсу кезуимде кван тамырлары хирургиясы предметти окуган-анларында, ма бу жол аныкты болганын анылганды.

Алай а сагынылган дисциплина анга эм алгач тынч илмуу кылай болгон да жашырмалды. Андан ала медицина илмунан кандидаты Максим Страхов окутуханды. Ол предметти иги билгенин, студенттерден да кыаты суруганын чертеди ушакч югериме. Преподаватели бла бирге дежурстволарга да жойуп, сагынылган шакарда ала белгилери кван тамырларга операция кылай этилгенин көргөн студент кеси да ма алай жумушу бардырганын ол заманда айтканга, айхай да, ойландырып койол эди.

налады. Аны оюсонден бизге белгилли реалистманоган-энезителог Гегкиланы Жанет бийлд дегенди. «Аныча жыл санада операцияланы кеслери алларына эттенге бек азыла. Русландга ол усталык кудуреттен берилгенди. Анга пациентте кыаргача тошсе, ол майысы бла сагышланганын окуяна кылолары аны кылай этеригин билип коюлдыра».

Озган жылда уа таулуша алышка республикада биринчи кере этилген операцияны бардырганды. Саусу а эки торлю инсултыга кыоркчу бла (ишемия эми геморагиялы) тигилген эди. Башкана айтханда, аны башында эм боюнунда кван тамырларда да ала кезиде хирургга болушчу этерге керек эдиле. Хасуа уллу боюн бла байламы жумушу тамамалганды. Бирисин а. Кван тамырлары арасына келип, сынамына башкаларга да операциялар Виктор Александрович Лукьянчиков (Скифросурский аты НИИ-ни неюхирургия бөлүмюне та-

мамасы) бардырганды. Бюгонюкдө - Профилактиса ишмический пораженеи головного мозга (оперативное лечение)» деген темага диссертацияны кюруулагача жазыранды. Илму бла сойюк кюрунча, кесими пацциентте бл башканы бардырганды ишинде тобеген затларын, теглешдирюлерин барысын да жыйыдырып, бирсиле да аны сынамы жыйыларынларын изиледи. Баям, илмуну кыйматы да анды - тамалганды жумушун жамауатка эс тапдырганды.

Жаш хирург алышка уллу жетишимле болдумгаган эсе да, келгеле болуша келеди. Медицианы сайлаушана, айхай да, журметте тийишдиле. Русланд да, теглешчя, спорту, жолучулукну да сюеди. Алай эс ол солурга ашыкчылганда толююндө. Отпукуну а ол Краснодарда сагынылган болничада оздурууну.

Быйыл да ары барыргача бек мураты. Алай бла уа, кыайсы жаны бла да толугу этериге жыйышылды. Аны иш келюлюгюндө, биз аны бла тобушген кезимде да ненча адамга эм кылай консультация бергенин көрө, хирург жашыбыз операциялары, илму ишлери бла да мындан арысында да юлгөлөй кылай хар не жаны бла да сейригиди, кесим тартады.

Байдаланы Шахран биринчи кюнде кыйын көрюнгенин, юйе тансык болганын, алай аз-аздан юйрини, ара шакарда окуятуу, жашууга да келише тобегрини айтханды. «Бизге кылайдан эсе да бир кыайыб жерден келгенгеча кыарлана деп кюрма эдим да, насытка, алай кюрмады. Биринчи курска кир-

Жарсыу

ЕМИШЕВ Гали Хамашевич

Кыабарты-Малкыар Республикага бушу сынарга тошгөндө 6 февралда совет производствон алынып, Прохладна району Чалыев атлы колхозуну механизатору, Социалист Урунуну Жигити, Прохладна муниципал районун сыйлы инсаны Емишев Гали Хамашевич 89 жылында ауушканды.

Гали Хамашевич 1929 жылда 10 мартта Кыаргач элде тууганды. 1943 жылда Кыабарты-Малкыар немис-фашист уулуучуладан азатлангандан сора ол, алышка 14 жылы толмаган жашчык, уруну жолун колхозда урукчу себиюноно болушчючюсу болуп башлаганды.

Эки жылдан ары Баксан МТС-де механизация школга жербергенди, анда ол кенг профилли трактору-машинист усталыккы алганды. Тууган колхозуна кыайтып, тракторчу болуп ишлей турганылай, бир жылдан эришюле жерлеп, биринчи Сыйлы грамотаны тийиш болганды.

Емишев Г.Х. жаныг тежикчага юйюргөргө тауекелленген биринчи механизаторлары санында болганды, урукчу, ол санда келпелуно бла нархтоно, каадрат-гөздөй аман бла себию башлаган тылары санында эди. 1980 жылда аны алгач эвон башчыга, аны бла уа нархто өздорчюю механизацияланган кыуаму бригадирине салганды. Ол коллектив аны башчылыгында жыйырма жылы ичинде Прохладна районда алычлыккы тутуп келгенди.

Гали Хамашевич профессионал усталыгындайым өздорчюлөгү турганды, аны кылуунда ишленгенден да аны излегенди. 1974 жылда ишден да айырылмай

Ковок Ю.А., Егоров Т.Б., Мусукланы А.Т., Кануников В.А., Коздок М.А., Амшоров Ф.К., Атагали Ю.К., Афанашов М.Г., Ахатов Т.Б., Бердов К.А., Бозиев Н.М., Болотов В.Х., Гелхяны А.С., Говоров С.А., Губин Г.С., Егущенко Н.Н., Емузова Н.Г., Жанатгиланы С.А., Журвалев А.И., Залияхаланы М.Ч., Зумакулпаны Б.М., Карданов А.Н., Кармоков Х.М., Моксаланы К.А., Наухев З.А., Паштов Б.С., Сарбаланы С.М., Сохроко Х.Х., Таов П.К., Фелденко Л.М., Хашхожев А.Б., Шихабов Х.М.

Окуу

Айтхылы устаза, ол санда Василий Лановой да, бизни кыуумгга ырызайдыла

Озган жыл Кыабарты-Малкыардан онбир жаш бла кызы, Куйуиланы Кыйсын атлы мал кыар драма театра сынауладан окуп, Москвада театр окуствонуну В.Щукин атлы институтуна окуурга келген эдиле. Бу кондө уа ала, биринчи сессияла берип, солурга юйюргөнгө келгенди.

Ушакчы МОКЪАЛАНЫ Зукура бардырганды.

генлени сахнага чакырып, бек аруу тобегинде алгышылгандыла. Бу вузда битю студентте да бир биринчи сакдыла. Аланы араларында Шимал Кавказы республикаларында, Азербайджанда, Перьмеден, даргыда башка жерлерден келген бардыла. Алгач курсда 30 адам бар эдик, артта кызыгыга жеткенбиз - деп хуларамыз.

Жашуаны Мухамат а сессияны жетишимли бергенине кыууанганды. Сахнада этюлда салгыранды артыкча да баржатардын. Мындан барган

«Бизге Москвада бек жарык тобегендиле - дегенди Гогуйланы Арафат - Окууну да жарык турма, ол сейригиди эди. Усталарыбыз да атлары айтылган адамдыла. Аланы араларында Василий Лановой, Игорь Нуда, Александр Андреенок, Валерий Сторов, даргыда башкада бардыла. Сессияны барыбыз да жетишимли бергеним. Аыр экеменибиз - сахнада өшөле илму эди да, ол сынаудан да айлысыз этгенбиз. Василий Лановой биз кыууму нек жаратканды да айтханды.

Мырантланы Тамара уа Бабугенденди Окууну тегинденен кер - декарды башлаган эди. «Аланы жетер ючюн кадалып корошоме», дейди ол. - Негерлерин да бек болушкандыла, сай болсун. Мен бери келгичи кесим көп торлю усталыкыла сынаганма, алай муну сайлаганымга окурманганма. Ол хар не жаны бла да сейригиди, кесим тартады.

Байдаланы Шахран биринчи кюнде кыйын көрюнгенин, юйе тансык болганын, алай аз-аздан юйрини, ара шакарда окуятуу, жашууга да келише тобегрини айтханды. «Бизге кылайдан эсе да бир кыайыб жерден келгенгеча кыарлана деп кюрма эдим да, насытка, алай кюрмады. Биринчи курска кир-

жашла бла кызыла институту жамауат жашууну да кытыша тегбергенлерин айырып айтханды.

Жапупланы Марат ара шакарда окутууну биринчи кюндө окуяна жаратханды. Башка курсладан келпе бла танышканын, шүөк болганын да айтханды.

«Окуудан биз заманыбызда институту театрына барып, абдан курдакчылыгына сахна оюноларына кыарыбыз оюно юйюргөнгө: Павел Любимцев, Нина Дворжецкая, Наталья Павленкова, Валерий Маркин, башка белгилли адамла да бизге жашларына, кызыларынга кыарыдыла», дегенди.

Тобешюно акырында малкыар театры директору, КЪМ-ни сайлы артисти Жангозаланы Майжит сөшөгөндү. Бизден бергенин кыуам экзамене бергенлеринде, ол Москвага барып, аланы кылай хазырланганына кыарыган эди. «Бюгон тауекел айтырга болукма ала башкаларга оздурмаганыларын. Даргыда бизни жашла бла кызыла дарамалы вузда кеслерин юйи жаны бла көргөзтөнгөлери мени кыуандырды», дегенди ол.

Жангозал уруу биринчи сессиядан сора малкыар тилден филолог ишлеринин, андан сора да, аны тилде уллу болмаган сахна оюну кылай салынырыкчы-

ларын да билдиргенин. «Бизни студенттерибизин окутуурчю устаз Москвада ишлеген эмда жашаган абдан болурга керкиди. Анга хаккы кесибиз тегеркибиз. Биз окуган заманда группада жалаанда таулула бар эдик, аны себегилли малкыарча сөшшөргө юйюргөргө кереклиси жок эди. Была уа көп милдетте бла окуйдула да, аны тилден да билим алырча этерге керекди», дегенди.

Ол жашланы бла кызыланы ал урумлары бек тап этгенин, ала кылай болганыларын, ары нек баржатардын да иги анылгандыларын черткенди. «РФ-ни эмда КЪМ-ни Кылтура министрстволарына хайырдан бизни жерлештирбиз общекитиде жаксыз турардыла.

ХОПЛАЛАНЫ Марзипат. Суратланы автор алганды.

